

Номінація «Розробка уроку зарубіжної літератури для 5–9 класів НУШ»

Ірина Колачук,
вчителька зарубіжної літератури,
спеціаліст першої категорії,
заклад загальної середньої освіти
I-III ступенів села Богдана
Богданської сільської ради
Рахівського району Закарпатської області

Навчи мене мистецтву маленьких кроків Урок за повістю-притчею А. де Сент-Екзюпері «Маленький принц» (7 клас)

УДК 373.5.016:821.09(44)(092)СЕНТ-ЕКЗЮПЕРІ
<https://doi.org/10.33989/3083-6387.2026.1.354762>

Тема: Антуан де Сент-Екзюпері (1900–1944). «Маленький принц». Філософський зміст твору. Маленький принц у ставленні до своєї планети, троянди, лиса та ін. Риси людей у казкових персонажах твору.

Мета заняття:

Навчальна: продовжити роботу над змістом повісті-казки, проаналізувати подорож маленького принца різними планетами; поглибити навички визначення алегоричного сенсу зустрічей героя та їхнього впливу на формування його світогляду; співвіднести зміст твору та інформацію з біографії автора; формувати навички аналізу та інтерпретації філософського змісту твору з урахуванням вікових особливостей; вчити виділяти головне та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки в тексті.

Розвивальна: розвивати дослідницькі компетентності учнів у роботі з художнім текстом, встановлювати міжпредметні зв'язки (література, філософія, математика); вдосконалювати навички аналізу образів-персонажів, вміння аргументувати власну думку та логічно висловлювати міркування про сенс буття; сприяти розвиткові критичного мислення, творчої

© Ірина Колачук, 2026

уяви, навичок роботи в парах та вміння робити правильні висновки з прочитаного.

Виховна: виховувати свідомих особистостей, здатних до емпатії та відповідальності за власні вчинки; формувати в учнів і учениць ціннісне ставлення до любові, вірності, дружби та краси; виховувати естетичний смак та спонукати до саморозвитку через усвідомлення справжніх життєвих цінностей.

Тип заняття: застосування знань, умінь і навичок.

Обладнання: портрет Антуана де Сент-Екзюпері, ілюстрації до твору «Маленький принц», роздатковий матеріал (картки для роботи в парах), мультимедійна презентація, тексти твору, зошити, підручники, музичний супровід.

Навчи мене мистецтву маленьких кроків.
Антуан де Сент-Екзюпері

Перебіг заняття:

I. Організаційний момент.

Привітання. Перевірка готовності учнів до уроку. Створення позитивного психологічного настрою (фоном лунає музична композиція «La Prière des Petits Pas», <https://youtu.be/1QGFDcaL3g8?si=YkN-J1VObFWYO-Nje>).

II. Повідомлення теми, мети, завдань заняття, епіграфа до нього, записи до зошитів.

Слово вчителя. Добрий день, любі учні й учениці! Рада бачити вас сьогодні. Сподіваюся, наш урок буде для вас цікавим, пізнавальним та натхненним. Подаруймо одне одному посмішку та налаштуймося на плідну роботу.

Робота з епіграфом. А чи знаєте ви, що пісня, яка зараз лунає, створена за мотивами молитви Антуана де Сент-Екзюпері, творчість якого ми вивчаємо? Письменник придумав власну молитву і назвав її

Конкурс «Література: урок і поза уроком»

«Навчи мене мистецтву маленьких кроків» («Seigneur, apprends-moi l'art des petits pas»):

Fais de moi un homme capable
de rejoindre ceux qui gisent au fond.
Donne-moi non pas ce que je souhaite,
mais ce dont j'ai besoin.
Apprends-moi l'art des petits pas !
Antoine de Saint-Exupéry

Так звучать останні рядки молитви французькою, послухаймо ж їх у перекладі українською мовою. Прочитай, будь ласка, виділені рядки (до одного з учнів).

Вбережи мене від страху пропустити щось у житті.
Дай мені не те, чого собі бажаю,
а те, що мені дійсно потрібно.
Навчи мене мистецтву маленьких кроків.

Так, саме маленькими кроками ми мандруємо нашим життям, нашим світом, нашою планетою. Маленькі кроки — це спосіб пізнання світу. Ми навчаємося поступово, через злети і падіння. Наш герой Маленький принц теж здійснив свою подорож Всесвітом, маленькими кроками пізнаючи його, тому саме останні слова молитви А. де Сент-Екзюпері стануть епіграфом нашого уроку. Сьогодні ми спробуємо розгадати таємницю цієї мандрівки.

Оголошення теми та мети уроку.

III. Мотивація навчальної діяльності.

Слово вчителя. Кожен із нас з дитинства мріяв про подорожі, про відкриття невідомих світів, про зустрі-

чі з новим, незвичайним. А чи задумувалися ви, що дає людині мандрівка? Чого вона може навчити?

Асоціації зі словом «мандрівка». «Хмара слів» за допомогою платформи Mentimeter (<https://www.mentimeter.com>). Учитель дає покликання через швидкокод на онлайн-платформу — учні мають можливість надіслати три слова-асоціації, які виникають у них із цим словом, а також пояснюють свій вибір (наприклад: *пригоди, нові знайомства, відкриття, пізнання, втома, радість, дорога, небезпека, досвід* тощо).

Справді, мандрівка — це не просто переміщення у просторі. Це шлях до пізнання навколишнього світу та себе в ньому. Ми з'ясуємо, що хотів сказати нам, читачам, Антуан де Сент-Екзюпері через цю дивовижну подорож. Нашою метою буде не просто простежити маршрут Маленького принца, а й зрозуміти, які уроки він виніс зі своїх зустрічей, як змінювався його світогляд, і головне — яких висновків він дійшов наприкінці своєї подорожі. А позаяк знаємо, що цей тип автобіографічний, тож будемо порівнювати зі шляхом героя шлях самого автора.

IV. Актуалізація опорних знань.

Евристична бесіда.

— Назвіть кілька яскравих фактів про життя та творчість автора притчі-казки «Маленький принц».

Учитель доповнює фактами біографії А. де Сент-Екзюпері з акцентом на роки німецької окупації Франції 1940—1944 рр. (*У роки Другої світової війни Франція була окупована гітлерівськими військами, окупація тривала до 1944 року. В країні був сформований маріонетковий уряд Віші (за містом*

розташування) під керівництвом колишнього героя Першої світової війни — маршала Петена. У той самий час в Британії французький генерал Шарль де Голль став організатором французького Руху опору і його символом. Антуан де Сент-Екзюпері, який на початку війни був мобілізований до війська, залишає країну і переїздить до США, а пізніше приєднується до військово-повітряних сил і таки добивається дозволу на бойові вильоти, незважаючи на свій фізичний стан після багатьох авіатроць.)

— Назвіть ознаки твору, які ви вважаєте біографічними. (Автор теж був пілотом, зазнав багато авіатроць, був випадок, коли він мало не помер без води, зазнавши троці в пустелі).

— З ким ви асоціюєте автора? З пілотом чи з маленьким принцом? (Риси письменника є в обох образах, маленьким принцом називали Антуана в дитинстві, він був таким самим мрійником, мав свою Троянду, такою вважав дружину Консуелло, жінку зі складним і вередливим характером, пілот, якого маленький принц зустрів у пустелі, також наділений рисами письменника).

— Розкажіть, якою була планета маленького принца. (Завбільшки з будинок...).

— Що росло на планеті, окрім троянди? (Баобаби). Чим незвична ця рослина?

V. Робота з текстом.

А тепер попрацюймо з текстом, вдумливо прочитаймо й намагаймося здобути потрібну інформацію і знайти прихований сенс того, що саме автор має на увазі. Знайдіть уривок на ст. 206 від слів «Таким чином на третій день я дізнався про трагедію з баобабми...».

«Справді, на планеті маленького принца, як і на всіх інших планетах, росли трава і бур'ян. Отож є там добре насіння доброго, корисного зілля і погане насіння поганого зілля, бур'яну. Але насіння невидиме. Воно спить, сховане в землі, аж поки якийсь насінині заманеться прокинутись. Тоді воно протягається і спершу несміливо пускає до сонця паросток — безневинну чарівну муравочку. Якщо це редиска або троянда, хай собі здорові ростуть. А коли це якийсь бур'ян, треба його одразу, як тільки розпізнаєш пагін, виполоти з корінням. Ну, а на планеті маленького принца було жахливе насіння... Це насіння баобабів. Земля на планеті була вражена тим насінням. А баобаб — така рослина, що коли не розпізнаєш її вчасно, то вже ніколи не позбудешся. Він захарастить цілу планету. Він прониже її своїм корінням. А якщо планета дуже маленька, а баобабів забагато, вони роздеруть її на клапті.

Якось він порадив мені постаратися намалювати такий гарний малюнок, щоб усе це гаразд затамили діти і моєї планети.

— Якщо колись вони вирушать у мандри,— сказав він,— це їм стане в пригоді. Іноді якусь свою роботу можна й відкласти, нічого від того не станеться. Але

з баобабми відкладати годі — тоді чекай лиха. Я знав одну планету, там жив лінтюх. Він не звернув уваги на три кущики...»

З оповіді маленького принца я зобразив цю планету. Я не люблю повчального тону.

Та люди так мало знають, скільки шкоди від баобабів, а небезпека для того, хто потрапив би на астероїд, від них така велика, що цього разу я роблю виняток і порушую свою стриманість. «Діти! — кажу я.— Стережіться баобабів!» Я хотів застерегти моїх приятелів від небезпеки, що давно чигає на них, а вони не знають цього, як не знав я сам раніше, хотів попередити їх і тим-то так завзято працював над цим малюнком. Словом, моє повчання варте тієї праці. Можливо, ви запитаете: чому в цій книжечці немає ще таких показних малюнків, як отсей із баобабми? Відповідь вельми проста: я старався їх намалювати, але нічого не вийшло. **А коли малював баобаби, мене запалювала думка, що це річ невідкладна.»**

— Про яку рослину йдеться в уривку? Що, на вашу думку, можуть символізувати баобаби? (Зло, шкідливі звички, які непомітно проростають, якщо не подбати про них, це можуть бути вади, як заздрість, лінь, жадібність, це може бути і щось набагато гірше, те, що роз'їдає душу людини зсередини, потрібно бути уважним і стежити за будь-якими проявами баобабів).

— Зважаючи на події в житті автора та події у тодішній Франції, поміркуйте, чим були ці баобаби для самого Екзюпері? Кого він має на увазі під словами «Але з баобабми відкладати годі — тоді чекай лиха. Я знав одну планету, там жив лінтюх. Він не звернув уваги на три кущики...» (Можливо, це Франція, яка була розірвана колаборантами й окупантами, що стало величезною трагедією не тільки для Екзюпері, а й для його співвітчизників).

— Що змусило маленького принца залишити свою планету? Що стало причиною його мандрівки? (Він посварився з трояндою, з якою не міг порозумітися).

Прослуховування VIII розділу (за допомогою швидкокоду з підручника).

Антуан де Сент-Екзюпері, як і Маленький принц, залишив рідну Францію. Залишив через її окупацію гітлерівцями і для того, щоб мати змогу продовжувати боротьбу. Але водночас — як і маленький принц, — щоб зрозуміти свої почуття, зрозуміти себе, вирости над собою. Пригадаймо, чи вдалося це йому і хто йому в цьому допоміг.

Інтерактивна вправа. Платформа [wardwall](#).

Пропоную виконати інтерактивну вправу, яка допоможе нам встановити правильну послідовність відвіданих планет та встановити відповідність з їхніми мешканцями.

Конкурс «Література: урок і поза уроком»

Встанови послідовність відвіданих планет:

QR code

Робота в парах. На ваших партах є завдання, які ви виконуете в парах. Час на виконання завдання — до 5 хвилин. Трьома-чотирма реченнями дайте відповідь на поставлені запитання. Оберіть спікера або ж відповідайте разом.

Завдання для 1 пари.

Завдання для 1 пари

Прочитайте інформацію статті і проведіть паралелі з філософією «Маленького принца», дайте відповіді на запитання (ці завдання дозволять виявити вашу читацьку грамотність).

Група жінок, у складі якої співачка Кеті Перрі, 14 квітня 2025 р. вирушила у космос. Політ тривав близько 11 хвилин і підняв екіпаж на висоту понад 100 км над Землею. Якщо ви теж мрієте про космічну подорож, то можете полетіти в космос менш ніж за годину, заплативши кілька мільйонів доларів. Звісно, комерційні космічні подорожі — задоволення не з дешевих.

На якій з планет твору могли б жити герої статті?

— На якій з планет твору могли б жити герої статті? (Якщо застосувати філософію «Маленького принца», тут можна провести паралелі: бізнесмен, який «володіє» зірками, уособлює ілюзорне накопичення багатства, що не має справжньої цінності; географ, який записує знання, але сам ніколи не подорожує, нагадує тих, хто збирає інформацію, але не використовує її на благо людства.)

Завдання для 2 пари.

Завдання для 2 пари

Прочитайте інформацію статті і проведіть паралелі з філософією «Маленького принца», дайте відповіді на запитання (ці завдання дозволять виявити вашу читацьку грамотність).

Група жінок, у складі якої співачка Кеті Перрі, 14 квітня 2025 р. вирушила у космос. Політ тривав близько 11 хвилин і підняв екіпаж на висоту понад 100 км над Землею. Якщо ви теж мрієте про космічну подорож, то можете полетіти в космос менш ніж за годину, заплативши кілька мільйонів доларів. Звісно, комерційні космічні подорожі — задоволення не з дешевих.

Яке ваше особисте ставлення до порушеної проблеми?

— Яке ваше особисте ставлення до порушеної проблеми? (З цієї точки зору можна розглядати комерцій-

ні космічні польоти як форму марнотратства, коли ресурси, що могли піти б на боротьбу зі світовими проблемами, витрачаються на розваги для привілейованих. Але є й інший бік — технологічний прогрес. Як і перші морські експедиції, що колись здавалися примхам монархів, космічні польоти можуть стати основою для майбутнього освоєння Всесвіту, і той, хто зараз платить за такі поїздки, фактично фінансує розвиток індустрії.)

Завдання для 3 пари.

Завдання для 3 пари

Прочитайте інформацію статті і проведіть паралелі з філософією «Маленького принца», дайте відповіді на запитання (ці завдання дозволять виявити вашу читацьку грамотність).

Група жінок, у складі якої співачка Кеті Перрі, 14 квітня 2025 р. вирушила у космос. Політ тривав близько 11 хвилин і підняв екіпаж на висоту понад 100 км над Землею. Якщо ви теж мрієте про космічну подорож, то можете полетіти в космос менш ніж за годину, заплативши кілька мільйонів доларів. Звісно, комерційні космічні подорожі — задоволення не з дешевих.

Якби Маленький принц міг побачити цю новину, то що б він сказав? Доберіть цитату з тексту.

— Якби маленький принц міг побачити цю новину, то що він сказав би? Доберіть цитати з тексту. («Люди зайняті надто серйозними речами. Вони не бачать найголовнішого...»; «Найголовнішого очима не побачиш! Добре бачить тільки серце!»; «Якщо йти весь час прямо, далеко не зайдеш!»; «В кожній людині свої зірки».)

Слово вчителя (після виконання завдання 1-3 групами учнів). Питання, яке залишається відкритим, — **де баланс між науковими інноваціями та соціальною відповідальністю?** Чи має людство спершу вирішити глобальні проблеми на Землі, перш ніж мріяти про зірки? (На слайдах презентації зображення зруйнованих українських міст, полонених, військових).

Де баланс між науковими інноваціями та соціальною відповідальністю?

Чи має людство спершу вирішити глобальні проблеми на Землі, перш ніж мріяти про зірки?

Військовий полк «Азов» Дмитро Козацького з позивним «Орест»

Серед людей тьма самотня...

Завдання для 4 пари.

Інтерактивна вправа «Хмара слів» за допомогою платформи Mentimeter. Учні отримують швидкодій і за його допомогою надсилають відповідь на питання (або ж відповідають усно):

— Які вади уособлюють жителі планет? (Кожен із жителів планети уособлює певну ваду: король — владолюбство, шаноблюб — марнославство, пияк — слабкість, безвольність, залежність, бізнесмен — жадібність, матеріалізм, географ — обмеженість, відірваність від світу).

— Чи бажаєте ви додати ще планети до цього списку? Які людські вади уособлювали б мешканці тих планет? (Байдужість, заздрість, лінь, невпевненість).

Завдання для 5 пари.

Теорія літератури. «Маленький принц» — не просто казка. Це філософська казка-притча. Зазирнімо до нашого літературознавчого словничка й повторімо поняття.

Казка — розповідний твір про вигадані, часто фантастичні події.

Притча — короткий алегоричний (повчальний) твір, в якому в образах персонажів, предметів, явищ розкриваються моральні чи філософські ідеї. Головна особливість притчі — вона завжди містить повчання, мораль.

— Чи може успіх твору зумовлюватися жанровими особливостями? (Казкові елементи зацікавлюють незвичайним сюжетом, персонафікацією рослин, тварин (Лис, Троянда, Змія). Елементи притчі наповнюють текст алегоріями (баобаб, вода), розкривають морально-філософські питання, роздуми про сенс життя людини. Саме тому цей твір може бути цікавий людям різного віку — дітям, підліткам, молоді і дорослим. Кожен знаходить ще більше сенсів, перечитуючи твір у старшому віці.)

Завдання для 6—10 пар.

Напишіть короткі пости з хештегами для galaxy-блогу «Маленького принца». Візьміть за приклад вже створений допис для планети Земля. Але ваш має бути ще коротшим, адже на інших планетах всього один житель. Хештеги можна створювати й іноземною мовою, яку вивчаєте.

«Прибув на Землю, спершу побачив тільки пісок і дивну Гадюку. Але тут я зустрів Лиса! Він навчив мене, що ти назавжди відповідаєш за тих, кого приручив. З Пілотом, ми стали друзями. Навіть у пустелі можна знайти джерело! Тепер я розумію свою Квітку краще. Час повертатися додому. #Земля #ПодорожНаЗемлю #Зустрічі #Лис #Дружба #Відповідальність #Приручити #БачитиСерцем #Троянда #Пустеля #СенсЖиття #МаленькийПринцНаЗемлі #Earth #TheFox #Friendship #Responsibility #SeeWithTheHeart #MyRose #Desert #MeaningOfLife»

Очікувані відповіді.

6 пара: Астероїд 325, Астероїд 326.

Астероїд 325. Прибув. На планеті сидить Король. Він хоче всім керувати, навіть Сонцем! Але ж це неможливо. Він такий самотній на своєму троні. Зрозумів: судити себе найважче. #Король #Влада #НеСправжня #СамотністьКороля #СудиСебе #King'sLoneliness #JudgeYourself #Roi #Pouvoir #PasRéel #SolitudeDuRoi #SeJugerSoiMême

Астероїд 326. Зустрів Честолюбця. Він хоче тільки похвали і аплодисментів. Просить плескати. Це так нудно! Нічого не чує, крім похвали. #Честолюбець #Марнославство #Аплодисменти #Нудно #ТількиПроСебе #VainMan #Vanity #Applause #Boring #OnlyAboutHimself

7 пара. Астероїд 327. На цій планеті Пияк. П'є, бо соромно, а соромно, бо п'є. Замкнене коло суму. Від себе не втечеш. #Пияк #Сум #Забуття #Безсилля #Трагедія #Drunkard #Sadness #Forgetfulness #Helplessness

8 пара. Астероїд 328. Дуже серйозний Ділок. Рахує зірки і думає, що володіє ними. Хочє купити ще більше. Але ж зірки створені для того, щоб ними милуватися! Володіти — це бути корисним. #Ділок #Бізнес #Гроші #ЗіркиНеПродаються #БутиКорисним #Businessman #Business #Money #StarsAreNotForSale #ToBeUseful

9 пара. Астероїд 329. Зустрів Ліхтарника. Він постійно запалює і гасить ліхтар за наказом. Дуже вірний слову. Єдиний, хто думає не тільки про себе. Але його робота безглузда, бо планета швидко крутиться. Все одно самотньо. #Ліхтарник #Обов'язок #Вірність #БезСенсу #РоботаЗаПравилами #Lamplighter #Duty #Loyalty #NoSense #AllumeurDeLampes #Loyauté #Absurdité

10 пара. Астероїд 330. На планеті Географ. Знає все з чужих слів. Кажє, квіти неважливі, бо тимчасові. Порадив летіти на Землю. #Географ #Наука #Відірваність #ТимчасовіВічне #БачитиСерцем #Geographer #Science

Міжпредметні зв'язки

та міжтекстуальні зв'язки.

Слово вчителя. А зараз трішки про цифри, адже письменник звинувачує дорослих у надмірному захопленні ними. Чи справедливий цей докір? Якби ми не знали цифр, то не дізналися б, що книга про маленького принца стала найуспішнішим твором Сент-Екзюпері. Вона розійшлася близько 140 мільйонами примірників по всьому світу, що зробило її однією з найпопулярніших книг в історії. Серед книг з найбільшою кількістю опублікованих перекладів, вона поступається лише Біблії. У творі звучить багато думок автора про те, що дорослих цікавлять тільки цифри, про протиставлення світу дітей і світу дорослих, про те, що в дітей більш творче мислення, а дорослі цікавляться «поважними речами». Чи погоджуєтесь ви з цими думками автора? (Творчі люди серед дорослих є, і багато — актори, співаки, музиканти.

Конкурс «Література: урок і поза уроком»

вчителі, але і не всі діти мають творче начало). Отже, справа у протиставленні творчого і стереотипного світогляду.

Слово вчителя. Справді, було б доречно акцентувати на ролі цифр і числівників у художньому творі. У повісті-притчі багато чисел, і автор використовує їх не просто так, це продуманий хід.

Наприклад, скільки планет відвідав Маленький принц? (7 планет). А чи звернули ви увагу на те, скільки днів розповідає маленький принц пілоту про свою планету і подорож? (7 днів).

Як бачимо, розповідь триває 7 днів, 7 днів створює світ Господь, 7 днів відтворює в розповіді свій світ маленький принц для пілота, допомагаючи і йому, і собі віднайти те, що він, здавалося б, загубив ще в дитинстві: мрію, крила, віру і надію знайти близьку душу, відповідальність за тих, кого ми приручили, вміння бачити серцем. Саме ці істини відкриває для себе маленький принц, і саме їх він намагається донести до нас.

Разом зі своїми героями А. де Сент-Екзюпері знаходить силу повернутися до боротьби і захищати свою батьківщину.

Рефлексія.

Приєм «Незакінчене речення».

«Найбільше мене вразила зустріч маленького принца з... тому що...»

«Я зрозумів(ла), що головний сенс подорожі маленького принца полягає в...»

«На мою думку, автор хотів сказати читачам, що...»

«Мандрівка маленького принца навчила мене...»

«Чи справдилися ваші очікування від уроку? Що нового ви для себе відкрили?»

VI. Підсумки уроку. Оцінювання.

VII. Домашнє завдання.

Творчий проєкт «Щоденник пілота: 7 днів, що змінили моє життя».

Завдання. Виконайте серію записів у «бортовому журналі» від імені пілота.

На кожен із 7 днів написати одну «золоту цитату» або висновок, який зробив для себе пілот після розмови з маленьким принцом. Це завдання допоможе структурувати почуте на уроці та зафіксувати символізм кожного дня.

Бортовий журнал

День	Ключова подія або тема розповіді	Символічне значення (чого навчився пілот, «золота цитата»)
1	Малювання баранця	Повернення до дитячої безпосередності, віра в неможливе
2	Астероїд Б-612 (вчений у турецькому вбранні)	Проблема «дорослого» сприйняття світу (судити за формою, а не за суттю)
3	Трагедія з баобабами	Необхідність щоденної духовної праці, боротьба зі злом у собі
4	43 заходи сонця	Глибина людського смутку та пошук розради в красі (Зв'язок із біографією А.де Сент-Екзюпері)
5	Історія про Троянду	Народження почуття любові, примхливості та першого досвіду стосунків
6	Подорож планетами та Лис	Усвідомлення відповідальності («приручення») та сили емоцій (вулкани як внутрішній вогонь)
7	Пошук води в пустелі	Віднайдення істини («найголовнішого очима не побачиш»)

Заключне слово вчителя. Дякую всім за активну роботу на уроці! Пам'ятайте мудрість цієї книги, не забувайте про те, яких змін зазнали герої, адже це запорука добре написаної книги — показати особистісний ріст героя, він мусить змінитися — на краще чи на гірше. А геніально написана книга змінює і читача, тож бажаю нам всім чути дзвоники сміху маленького принца, дивлячись на зірки.